

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50 —
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**

Főpiaz, a város-
házzal szemben.

Hirdetések:

Egy hasáboz petít
sorokint 5 krjával
számítatnak.

Felhívás.

Mayer Emil, az I-ső kerület szabadelvü párti képviselőjelöltje vasárnap október hó 18-ik napján délelőtt fél tizenkét órakor a városháza nagy termében tartja meg programbeszédét, melyre az érdeklődők, első sorban az I-ső választókerület szabadelvü választói ezennel meghivatnak.

Hogy korteskedik Darányi Ignác?

Debreczen, október 17.

(D.) Csupa gyalázkodás; csupa rágalmazás; csupa izgatás; csupa hamis vád! Bizony csunya dolog. De ha kenyér. Ki tehet arról, ha más móddal nem képes megélni az ellenzék. Ha mind ezek nélkül a lovagias (!) fegyverek és kormányzsidás nélkül elpusztul, hát mit tudjon tenni? Elnie kell! A helyzetből szokott folyani minden cselekedet. Az emberek legtöbbje csak akkor vetemedik roszra, mikor a jó felmondta neki a szolgálatot. Amit az ellenzék véghez visz, az mind a büntető törvény jogkörébe vágna, ha szó-lás és vélemény szabadság ezimen a kormány becsületében nem lenne szabad turkálnia. De hát szabad. És daczára annak hogy már

megszokták, mégis igen nagy előny.

Kutyáliter folynak a dolgok világszerte! Ha az öregeknek hinni lehet, ez előtt talán jobban folytak; de hiszen megírta Kisfaludy Sándor régen: „Lelkét az agg, a mult idők emlékével táplálja.“ Hát nem lehessen tudni, vajjon az öregeknek igazuk van-e? De akar van, akar nincs az élet ellen panasz mindig volt, hiszen a nóta is mondja: „Élet, élet, ezudar élet!“ — Hanem az ellenzék ezt így alkalmazza: „Élet, élet, ezudar kormány!“ Neki az élet ellen nincs panasz, neki csak a kormány állja útját. Az ő egyedüli vágya, hogy kormányra jusson, hogy első sorban magát, másod sorban az emberiséget boldogítsa, pedig évezredekkel ezelőtt megmondta Szólon: „Halála előtt senki se mondhatja magát boldognak!“

De hát hol is az a boldog ország? Csak a multat festő történelem ír róluk, de a jelen nem mutatott és nem mutat ilyet soha. A boldogság a multban, a remény a jövőben van: a jelené a küzdelem és a baj. Hát az alkotás törvényeivel járó eme beosztást úgy aplikálja az ellenzék: hogy a kormány kutya! És pedig a világ valamennyi élő kormányáról ezt tartja az élő elégedetlenség. Mikor

aztán mind a kettő meghal, áll elő a történelem. Csakis az utókornak áll módjában megtudhatni, hogy melyik kormányzásnak adja meg a dicséretet.

Baj tehát mindig volt, de a baj közt is van különbség. Vannak kisebb, vannak nagyobb, és vannak megrendítő bajok. Ha csak egyes embereket ér az a bugyborék, melyet az ő kinlódása ver, nem hozza mozgásba a tenger színét, de ha a kinlódás ezen bugyborékai millió helyen törnek föl, az már mély és általános zavart jelent. És ez a millió bugyborék a világ mezőgazdaságának fölszínén napról-napra jobban, napról-napra ijesztőbben látható, terjed és szaporodik: a tenger miazmás, a tenger beteg!

Nem csak Magyarországon de mindenütt. Az ellenzék csak a magyar kormányt szidja érte. Szidhatná a többit is, de mert nem sokat érne vele, a magáé ellen összpontosítja haderejét. Mint ahogy a ezinkotai kántornak Czin-kótán, mindenkinek ott kel föl a nap ahol lakik. A magyar ellenzék is csak a magyar kormány portája előtt akar söpörni. Most a választási kortesfogások nagy seprűjének forgatásában izzad és a kormányra keni az összes világ

T Á R C Z A.

Ha én patak volnék . . .

Elszórt soraimból: *Galáuffy Lajos.*

Ha én patak volnék, csergedező patak,
És ott folydogálnék
Kis kertetek alján,
Imbáló habjam azt susognák feléd:
Szeretlek . . . szeretlek, én mindenem, leány!
És hogy ha benéznel keblem tükörébe,
El lopnám képmását
Szépséges arcodnak,
Messze, messze földre vándorolnék veled . . .
Ne lássa más, csak én, képét angyalomuak.

Volnék mint nem vagyok, az ékes szivár-
(vány,

Átkarolnám szép tej
Utját . . . homlokodnak,
S te lennél a földnek legszebb oltárképe:
Szemedben ugyanis csillagok ragyognak.
S a mig verne szívem, volnék zarándokod,
Én szedném a legszebb
Virágokat néked,
Én borulnék térdre előtted . . . egyedül,
S össze téve kezem . . . imádnálak téged.

Hogyha felhő volnék, messze szálló felhő,
Ölembé vinném fel

Könnyü természetet,
El vinnélek a föld legszebb vidékére,
S ott élnék boldogan, te velem, én veled.
Virágból vón' ágyad, házad rózsá bokor,
Rab bilinesed pedig
Két ölelő karom;
Kis birodalmunknak te lennél tündére,
Én pedig hü öröd, rabszolgád, angyalom!

Hogy ha tenger volnék, a mélységes tenger,
Felhoznám keblemnek
Minden kincsét, gyöngyét;
Lábaidhoz raknám, hogy te bird azokat.
Szerető szívemnek még e se vón' elég;
A tenger kincséhez a föld ékességét;
A hirt, nevet, a fényt,
Mind neked kívánom,
Engem boldogitna ajkad mosolygása,
Édes tekinteted, lánykám! gyöngyvirágom.

Ha volnék a vihar, a romboló vihar;
Elseperném feléd
A világnak érted,
Felforgatnám magát a nagy világrendszer.
Csak hogy birhassalak itt e földön, téged
Mert te vagy nekem vezérlő csillagom!
Nélküled elveszttem . . .
És ha te felednél:
A földi gyeheña minden gyötrelmének
Örökös rabjává, prédájává tennél.

Nem vagyok a patak, a felhő, a tenger,
Sem szivárvány, vihar,
Csak egy földi parány,
De van egy hűséges, hön szerető szívem,
Te bírod azt régen, s ha megtartod leány:
A mit a hir, dicsőség soha meg nem adhat,
Viszont szerelmeddel
Megadod nekem azt.
Mondd hogy szeretsz! s enyém a mennyor-
szág!

A földi idvesség! s nem szól ajkam panaszt.

Cím és rangsor. *)

Ha a nyelvör nem mondotta ki e vitában az utolsó szót, engedje meg szerkesztő ur, hadd szóljak én is hozzá,
A végén kezdem. — Helyesnek és ezentul is használandónak tartom némely

*) E címen foglalta össze a Nyelvörnek f. évi szeptemberi száma mindazon viták eredményét, melyek a Fővárosi Lapokban folytak le azon kérdésről, vajjon a címek s a tulajdonnevek milyen sor szerint helyezkednek el a magyar szórendben, vajjon *gróf Széchenyi István* vagy *Széchenyi István gróf* használandó-e? A vitában részt vett a többek között Kozma Andor, Vadnay Károly, Rákosi Jenő és Jókai Mór. — A Nyelvörben Simonyi Zsigmond a Széchenyi István gróf-féle használat javára dönt, de a fenti sorok, melyek szintén a „Nyelvör“-ben jelennek meg, mégis az eddigi gyakorlat jogosságát igyekeznek bebizonyítani.

gazdasági válságának nyomasztó bűnét.

Csak ezt a Darányit hamarabb neveztek volna ki. De a legrosszaabkor jött. Idejét, a mióta miniszter, annyira igénybe vették a mellékes foglalatosságok, hogy beszéd helyett tényekkel, még nem volt képes az ország összes gazdaközönsége által már évtizedek óta látni óhajtott medvét fölmutatni. Pedig rémséges egy izgató dolog ez a rémséges hosszas várakozás, és esodálatos még is, hogy a gazdák a Darányi miniszterkérdéséhez reményt költnek. Nem lehetett még tapasztalni a földmivelésügyi miniszter ténykedésébe vetett ily jóhiszemű reménykedést. Mint egy általános érzék vonul végig ez a reménykedésben kulmináló delej a gazdák idegein, és a földmivelési kormányval szemben még az ellenzéki embert is bizalomra hangolja.

És ezt a hangulatot nagyon érzik az ellenzéki kortesek! Ennek a hangulatnak megbolygatásán kézzel-lábbal dolgoznak az ellenzéki lapok. De a gazdaközönség százszor annyit hasznat vár a Darányi programjától, mint amennyi veszélyt a kvótávali fenyegetésben látni képes. Maga az az eszme, hogy a földmivelési minisztérium, a gazdasági, szőlészeti és kertészeti téren felmerülhető minden produktivitásnak és minden eladásra szánt tárgynak értékesítését közvetíti s ez által a gazdaközönségnek mint egy új jövedelmi forrást nyit, mert minden oly tárgyat eladhatóvá tesz, ami eddig otthon értéktelenül

pusztult el, — a legjobb benyomást keltette ország szerte.

A buza-piaczra hordani szokott gabonaneműeken, s a baromvásárra hordatni szokott állatokon kívül egyéb gazdasági terménynek rendes piacza nem volt. Nagy nehézségekkel jár még a szőlő eladás is. A termelő nem ismeri a vevőket, a vevő a termelőket, úgy hogy ezen a téren is a spekuláció működik. De még nagyobb kalamitásoknak van kitéve a gyümölcs. Ezren és ezren nem tudnak hová fordulni gyümölcsért és van számtalan termelő, ki terményét vevő hiányában az üzereknek potya áron adja el. A tiszta szűz bort ezren keresik és ezren árulják, a legtöbben még se képesek hozzá jutni, hanem idegen borokhoz folyamodnak, melyek nagyrésze panes. Itt van egy jövedelmező ág, a számócsa termelés. Amde ki tudja, hogy ki termel, ki tudja, hogy ki akar venni? Itt a kender, itt a len, itt a dinnye stb. Itt vannak a vetelemény magvak. A szárnyasok vad fajai. Disz ebek, vadász ebek stb. Eladó kocsija, gépe, gazdasági eszköze stb. hány gazdának van és hány akarna venni. Az eladó birtokok közvetítésével, kölcsönökkel, a legnagyobb szélhámoság üzetik.

Számtalan oly, itt el nem sorolható tárgy van még, a mit a gazda nem tud eladni, a venni akaró nem tudja kitől venni; nos hát a földmivelési minisztérium mindezen tárgyak értékesítésének lehetőségéről gondoskodik. A mi ha életbe lép, egy oly forgalmat fog teremteni minden téren, a

milyen még egy államban sincs, s a mely rendkívül hasznos reformot okvetlen utánózni fogja valamennyi. És ezzel a világ piac annyira kiszélesbedik, az adás-vevésnek oly tág tere nyílik, a milyen még eddig nem volt s a melynek üdvös hatásához reményeket fűz minden gazda.

Igy korteskedik Darányi Ignác. Mig a hordókra állt ellenzéki szónokok ajkairól az átok zápora ömlik, mig az ellenzék kortesei az ország polgárai közt a gyűlöletet, az ellenszenvet szítják, a Darányi kezében Fortuna kürtje, zeng hogy ellensúlyozza a méreg hatását, mely az emberi kebleket marezangolja.

— **Érdekes kinevezések.** Egy esti lap, — mely után e hirt mi is atvettük a forrás megnevezésével — azt írja, állítólag biztos forrásból vett értesülés alapján, hogy gróf Apponyi Albertet legközelebb kinevezik párisi nagy követnek. Ezzel szemben a „Pester Correspondenz“ hasonlóan biztos forrásból arról értesül, hogy a nemes gróftól legközelebb kinevezik ugyan, de nem nagykövetnek, hanem országos méhészeti felügyelőnek. Ugyanez a biztos forrás még több érdekes kinevezésről is tud. Így többek közt a következőkről: Latkóczy Imre államtitkár legközelebb megválik a belügyminisztériumtól és az ujonnan szervezendő közigazgatási bíróságnál tanácsjegyző lesz. Peregely Dezső belügyminiszter szintén az új bírósághoz megy elnöki titkárnak. Latkóczynak ifj. gróf Zichy János lesz az utóda, a belügyi tárczával pedig valószínűleg Tibád Antalt fogják megkínálni. A kormány kobeletében még egyéb személyváltások is várhatók. A legközelebbi időben gazdát cserél az igazságügyi tárcza. Hogy Erdély Sándor miféle kárpótlást kap, az egyelőre még nincs eldöntve; de valószínű, hogy ő is a közigazgatási bírósághoz megy, amely

ezimnek a név elé tételét. Helyes tehát: herceg Eszterházy Pál, gróf Széchenyi István, báró Eötvös József, nemes Nagy Pál, dr. Toldi Ferencz. — Helyes legfőképp azért, mert a százados gyakorlatnak van annyi befolyása, két-három század legjobb íróinak, legkiválóbb magyarjainak kell, hogy annyi tekintélyök legyen, hogy törvényessé, a nyelvbe beleoltottá válják egy bármilyen forrásból került kifejezés vagy szólás.

A nyelvőrt a nyelvújítás elleni viselkedés szülte, a meggondolt, a legjobb értelemben vett konzervativizmus nevelte és vezette eddig. Nagyon veszedelmes lejtőre lép a nyelvőr akkor, mikor megtagadva születését, szakítva a józan konzervatív szellemmel, egyszerre csak hadat izen mindannak, a mit idegen hatásnak, külső befolyásnak lát, jobban mondva, annak vél.

Ha egyszer elkezd a Nyelvőr eretneket kutatni, *katharosokat* üldözni, akkor ennek sem vége, sem hossza nem lesz. Akkor mondjuk ki az anathémát legtöbb tudományos műszavunkra, a vallásos élet számtalan kifejezésére, a latin, és német nyelv hatása alatt keletkezett, de régóta meghonosodott számos metaforánkra, szólásunkra, mert bizony ha elemezzük, rá kell jönnünk, hogy nem ősmagyar eredetűek. — Akkor dobjuk ki az eset, az ige szót a nyelvtanból, akkor a pápának sem *adatott hatalom oldani*

és *kötni*, akkor a pap ne *tartson prédikációt*, akkor nincs egyetlen *kifejezésünk* sem (Ausdruck), stb, stb.

A Nyelvőr a régi nyelvnek volt eddig leghívebb védelmezője, a népnyelvben fennmaradt hagyományoknak az ismertetője és elismertetője; nagyon rosszul cselekednék, ha a tradíció elvéhez hűtlenné válnék. Ha a nyelvőr e kérdésben meg nem feledkezett volna addigi szelleméről akkor megelégedett volna a következő tények konstataálásával: „Mióta a magyar társadalomban divatossá lettek az egyes osztályok megkülönböztetésére szolgáló czimek, azóta e czimeket legjobb íróink is a név előtt használják báró Balassa Bálinttól kezdve dr. Jókai Mórig. Ha e használat nem felelt volna is meg kezdetben a tiszta magyarság szellemének, oktalanság és kegyetlenség volna nekünk nyelvészeknek e törvényerőre emelkedett szokással perbe szállani. — Legföljebb az a kötelességünk, hogy pontosan megjelöljük azokat a czimeket, melyeknek jogosultságuk van a százados használat következtében a név elé kerülni.

Ez esetben a Nyelvőr, ha körültekint, a következő czimeket jelenthette volna ki ilyenekül: herceg, gróf, báró, nemes, doktor, polgár; vagyis mindazon szavakat, melyek nálunk a rendi társadalomban fennállott különböző osztályokat jelölték; t. i. a főrendeket, a köznemeseket honorációkat és a városi polgárokat. E czimek

közzül hiába akarta kivenni Rákosi Jenő a *nemes* szót, mondván, hogy a nemes csakolyan jelzője a nemesi családnévnek, mint a *tekintetes*, *nemzetes* és *vitézlő*. Ez távolról sem így áll. A *nemes* szó éppen olyan főnévvé lett, minő a gróf és báró, éppen egy társadalmi osztályt különböztet, mint a főrend és polgár. — S ha Toldi Miklós feleletre méltatja az őt parasztnak szólító Laczfít, bizonyára nem azt mondja: „*En tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlő vagyok*“, hanem csak ennyit: *én nemes vagyok*. Különben Petőfi sem énekli meg a magyar tekintetest, nemzetest és vitézlőt, hanem csupán a magyar nemeset.

Bármily feltűnőnek tessék is sokak előtt, a polgár szó is ide tartozik. Legalább Debreczenben, a hol talán egyedül alakultak igaz magyar polgári intézmények és a hol talán először fejlődött ki tiszta magyar polgári osztály, a *polgár* szó éppen olyan társadalmi czim és éppen úgy eléje kerül a névnek, mint a báró vagy a gróf. Debreczen városi jegyzőkönyvei, egyházi iratai, temetőbeli fejfái ezrivel szolgáltatják az ilyen példákat: *polgár Kapros András, polgár Jóna Sámuel*, sőt rövidítve: *p. Beke Dániel*. Itt pedig bajos volna német határról beszélni, mert alig hiszem, hogy a németben bárhol szokásban lett volna a polgárokat így szólítani: *Bürger Johann Müller*.

tudvalevőleg nyugalom után vágyó államférfiak elhelyező-intézetének lesz felállítva és alkalmasint a segédhivatali aligazgató fontos állását fogják reábizni. Az igazságügyi tárca betöltésére nézve már folynak a tárgyalások. Issekutz Győző, Visontay Soma és Mérey Lajos vannak kombinációban. Egészen bizonyos továbbá, hogy Darányi Ignác földművelésügyi miniszter már legközelebb filokserabiztosnak fog kinevezettni. Makfalvay Géza földművelésügyi miniszter lesz, Meszlényi Lajos lótenyésztési felügyelő, gróf Zichy Jenő Berecz Antal helyére jó a kultusz-miniszteriumba. Ivánkovics János osztálytanácsos helyére Zelenyák Jánost nevezik ki, Bartók Lajos intendáns lesz, Pázmándy Dénes budapesti főkapitány, Molnár Józsiás pedig pénzügyminiszteri államtitkár. A kormány kebelében más lényeges változás legközelebb nem várható, csupán a miniszterelnökséget veszi át gróf Szapáry Gyula. Mindezek a hírek épen olyan biztos forrásból erednek, mint az Apponyi nagy követsége.

Választási mozgalmak.

Október 17.

Miniszterek, mint képviselőjelöltek.

Az ellenzéki sajtó idestova két esztendő óta szünetlenül kongatja a Bánffy-kormány halálharangját. És a Bánffy-kormány úgy van vele, mint az olyan emberek, a kiknek a halálhírét költik s akik tudvalevőleg rendszerint hosszú életűek szoktak lenni.

Két esztendeje lesz már nemsokára, hogy a Bánffy-kormány végvonaglásáról irkálnak, átlag egyszer minden huszonnégy órában, de ez a végvonaglás, úgy látszik, egy cseppet sem árt a kormány egészségének és minden jel szerint sokáig fog még végvonaglani jó erőben és friss egészségben. Annyi bizonyos, hogy az ellenzéki augurok haláljósatait fölötte különösen illusztrálják a most folyó választási mozgalmak.

Azt látjuk napról-napra, hogy a

választókerületek liberális polgársága versengve keresi fel bizalmával a kormány tagjait, még pedig nem csupán kormánypárti, hanem eddig erős ellenzéki kerületek is miniszteri képviselőjelölteket keresnek. Ebben a jelenségben nem a városok stréberkedése és helyi előnyök vadászása nyilatkozik meg, — amint azt az ellenzéki keserűség látja — hanem magasabb etikai szempontok játszanak közre.

A liberalizmusnak országszerte való diadalmas hódító hadjárata ez, a melynek csak természetes jelensége, hogy a közvélemény spontán bizalommal fordul a szabadelvű politika hűségese, becsületes letéteményesei, munkás megvalósítói felé.

Eger, a mely annyi választáson át erős fészke volt az ellenzéknek, most elfordul a klerikalizmussal paktáló Ugropárttól és Lukács Lászlót küldi a parlamentbe; Jászberény, Apponyi ősi kerülete, Erdély Sándorhoz fog pártolni minden valószínűség szerint, Wlassics Gyulának több kerület is kinálkozik; Bonyhádon valószínűleg ünneplik Perczel Dezsőt; Darányi Ignácot Magyar-Ovár kereste föl, báró Fejérváry Gézát majdnem egyhangulag választja meg Temesvár és mindezekon kívül a kormányférfiak eddigi kerületei is kivétel nélkül híven kitartanak volt képviselőjük mellett s a legtöbb helyen küzdelem sem lesz. Arról nem is szólva, hogy bizalmasan, szinte seregestől tudakozódtak a kerületek intéző férfiai a minisztereknél és az államtitkároknál s a hivatalos jelölések száma messze mögötte marad a jelölési kísérleteknek, joggal kérdehetjük — hol a kormánynak az a nagy népszerűsége, a melyről olyan kitartással zengenek az ellenzéki újságok? Az ország minden részén lakó választók bizalmának impozáns egyöntetűséggel való megnyilatkozása vajon azt jelenti-e, hogy a Bánffy-kormánynak az országban nincs

tekintélye? Patvarba is, mi hát akkor a tekintély és mi a népszerűség? Bizonyára az, hogy az ellenzék vezérei egyre-másra vesztik el a törzskerületeiket. És ez bizonyára az életerő jele, amaz pedig a haladklás és a végvonaglásé.

Két beszéd.

Egy napon szólalt meg Pozsonyban Szilágyi Dezső, Budapestben Falk Miksa. Országos figyelem fordult mindkét beszéd felé. A pozsonyi szöveget Szilágyi Dezső egyéniségének óriási nagysága, szinte mithoszi varázsa tette az országos figyelem középpontjává, Falk Miksa szavát pedig, mint a magyar kvótaküldöttség előadójaát természetes érdeklődéssel lesté mindenki.

A pozsonyi beszéd nem okozott meglepetést. Az volt, amit vártunk. A szabadelvűségért vívott héroszi küzdelmek legnagyobb hőse, közel két évi pihező után újra vasmarkába fogta félelmes szabályját és megsuhogtatta azoknak a feje fölött, a kik az immár élő törvényekbe foglalt nagy vívmányok ellen pusztító hadjáratot indítottak. A parlamenti csatáknak irtóerejű bajvivója, közel két évi szemlélődő nyugalom után ismét vértben, sisakban, teljes fegyverzetben állt előtünk és az egyszer már levert ellenségnek megmutatta, hogy ereje a régi, elszántsága nem csappant és esoribatlan maradt készsége is, hogy a csatasorba álljon, ha a nagy küzdelmek árán megszerzett drága kincsekre veszedelem támad.

A mint szólt, szavában nemes önértzet volt, komoly méltóság, fenséges nyugalom és imponáló erő. A hívekbe bizalmat öntött, az ellenfelet méltán lesujthatta. — Es okulhatott belőle mind a két fél.

Hasznos okulásul szolgált a budai beszámoló is. Falk Miksánál illetékesebben senkisé nem nyilatkozhatott a kvótáról és azokról a zürzavaros híresztelésekről, a melyek ezzel a ma legfontosabb kérdéssel kapcsolatban keringenek. A ki kíváncsi arra, hogy a magyar kvótaküldöttség volt és leendő tagjai hajlandók-e álláspontjuk feladására és az ország érdekeit sértő megalkuvásra; a kit érdekel az a kérdés, hogy milyen a viszony a kvótaküldöttség és a kormány álláspontja között, az olvassa el Falk Miksa beszédét és kielégítő feleletet fog benne találni. Valóban ideje volt már, hogy ilyen világosan, határozottan, ellentmondást nem tűrő módon kimutassák, hogy az a sok vád és gyanúsítás, a mely a kvóta jegyében idáig megszületett, mind, mind hazugság és célszerű rágalom.

*

Szilágyi Dezső hatalmas beszámoló beszédében, többek között kijelentette, hogy politikusként legfontosabb a teljes összhang választóival. A múlt országgyűlésen — mondá, — két irányzat volt, melyért a szabadelvű párt fölvette a küzdelmet a nemzet haladása érdekében a reakzionáriusokkal.

Most a győzelem után arra van szükség, hogy a nemzet figyelme égetőbb kérdésekhez forduljon.

Fölhossa, hogy a néppárt az egyház üldözéséről beszél, pedig az egyháznak Európában sehol sincs annyi szabadalma és egyetlen országban sincs a felkezeteknek az oktatásra annyi befolyásuk, mint nálunk.

Bevallja, hogy harmincz év óta tapasztalatból hiva a közös vámterületnek, de nem fogadja el az oly szerződéseket, melyek Magyarország közlekedési és ipari érdekeit sértik. A kvóta dolgában a tárgyalások még folynak. De úgy van meggyőződve, hogy a miniszteriumok méltányosok lesznek. Híve a bankközösségnek, mert a magyar befolyás

Bizvást elfogadhatjuk tehát a fentebb felsorolt czimuszókat a név előtt, de csak a családnév előtt, mert a keresztnevek mindig háta mögé kerülnek: e szerint *főherczeg Sándor* nem azért helytelen, mivel *gróf Károlyi* magyartalan volna, hanem mert sohasem mondanék *gróf Pistát*, sem *báró Zsigmondot*.

Hogy miért nem használjuk a keresztnevek mellett ugyanazon módon a czimuszókat, mint a családnevek mellett, azon valami nagyon soha se törjük a fejünket, ne is keressük a czimuszóknak egyik esetben egészen más értelmét, mint a másik esetben, hanem elégedünk meg azzal, hogy egyik esetben ezt a használatot szentesítette a szokás, a másik esetben amaz.

A nyelv fejlődése fittyet hány a szigorú következetességnek, a logika merev szabályai épen változatosságától, csapongásától, szóval költőiségétől fosztanak meg a nyelvet, a kivételek a nyelv eleven életének legfőbb bizonyítékai, a nyelv fájának legérdekesebb hajtásai,

De mit hirdetem én ezt a Nyelvőrnek, a melytől magam is tanultam? Csak-hogy a Nyelvőr a maga legszebb tanításáról is megfelelkezik néha-néha. Ha meg nem felelkezik arról a maga hirdette felfogásról, hogy a nyelvet nem lehet kaptafára vonni, akkor a most vitatott kérdésben is így okoskodott volna. A magyar nyelv a czimet, rangot, állást,

állapotot, foglalkozást jelentő szókat az idegen nyelvekkel ellentétben a név után helyezi ugyan, de e szavak némelyike kivált a társadalmi osztályokkal járó állandó czimuszók előtt szoktak állani a névnek.

Ez utóbbiakkal tartozik egy csoportba az *özvegy* szó is, mert *Marczi legény*, *Juliska kisasszony*, *Sándor apó* mellett csak ez járja: *özv. Kulcsár Gábor* ne.

E kivételeket — nincs kizárva — hogy idegen hatás ne szülhette volna, de nem okvetlenül szükséges idegenszerűséget látnunk a czimuszók előttélében.

A czimuszók, midőn így a nevek elé kerültek, csak jelzőkké lettek s mint ilyenek, csak követték a magyar nyelvnek egy igazán általános szabályát, mely szerint a jelző szónak a jelzett szó előtt a helye.

Bármint legyen is a dolog, származtak legyen az előttelt czimuszók külső befolyás alatt, avagy csupán követik a magyar nyelvnek egy másik törvényét, annyi bizonyos, hogy hadat izenni ellenük fölösleges, hiábavaló, sőt jogtalan eljárás, mert a magyar nyelvtan tételes törvényeit, a *ius strictumot* alkalmazva e kérdésben, könnyen elkövethetjük azt a végzetes hibát, a melyet a latin *summus ius summa in iurá*-nak nevez.

Kardos Albert.

biztosított és az állam legitim szükségletei fedezve lesznek, a valuta szabályozását pedig végrehajtják.

Annak, hogy a kvóta kérdés nincs előkészítve: Ausztria az oka. Az új országgyűlés ott kezdi a munkát, a hol a régi elhagyta Magyarországot az öt megillető terheket elfogadja, de semmi egyebet nem fogad el, nem fogadhat el.

Az uralkodó döntése csak egy évre szól. Egy év elmúltával újra az országgyűlések egyezkednek. Fődolog, hogy a Monarchia döntése ne legyen alkotmányos elv. Az idő egynél több válságot is hord méhében, de ha elveinkhez szigorúan ragaszkodunk nem rajtunk mulik semmi.

Beszédének második részében azt mondja, hogy a közigazgatási reformnál figyelni kell az új kulturális viszonyok fejlődésére.

A kuriai bíraskodás törvényjavaslatának elhalasztásával a tiszta választás kérdése ismét esorbát szenvedett, habár e törvények gócpontja más. Új kerületi beosztás, új választási eljárás kell. Fontos feladata az államnak a vidéken nagy központok létesítése. A vidéki központok erőttöbblete a nemzeti erősítés igazi politikája.

A beszéd roppant hatást tett.

Szilágyinak Pozsonyban nincs ellenjelöltje.

*

A nádudvari kerületben elkeseredetten korteskedik egymás ellen a két függetlenségi jelölt: Papp Elek és Falussy Árpád. A M-g írja, hogy Papp Eleknek viselt dolgai, melyek őt mint csalót és váltóhamisítót tüntetik fel, teljesen megbontották pártját. Legutóbbi utcai botránnya óta a józanabb elemek hallani sem akarnak felőle. De viszont Falussy Árpád sem dicsekedhetik valami nagy népszerűséggel. Csupán Földesen ismerik őt közelebbről azon a réven, hogy az ott évek óta húzódozó áldatlan tagosítási pörben, mint Polonyi képviselője nehányszor megsarcolta busás expens nótákkal a vakon bizó elieneket. Így aztán nagyon könnyen megveszik, hogy inter duos litigantes tertius gaudet, a szabadelvűpart jelöltje lesz a győztes, akinek kilátásai napról-napra javulnak.

*

Hatósági kiküldöttek a választásokon.

Debreczen város tanácsa tegnap Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester elnökle alatt ülést tartott, a melyen a választók személy azonosságának megállapítására az e hó 28-án megejtendő választásra az első kerületbe Hajdu Gyula tanácsnokot és Tüdős József számvevőt, a második kerületbe Vértessy István főjegyzőt és Udvarhelyi Géza városgazdát, a harmadik kerületbe pedig Király Gyula tanácsnokot és Szentgyörgyi József pénztári ellenőrt rendelte ki hatósági kiküldöttekül. A tanácsi végzést tudomásvétel végett megküldték a kiküldötteknek és választási elnököknek.

*

Választási határnapok.

Október.

28-án: Arad, Budapest, Debreczen, Fogaras, Győr, Hajdu-Böszörmény, Hódmezővásárhely, Komárom, Nagy-Kőrös, Nagyvárada, Pápa, Pécs, Pozsony, Szamosújvár, Sopron, Szeged, Temesvár, Zombor és Zenta városok. Bács Bodrogh, Csanád, Esztergom, Győr, Hajdu, Heves, Komárom, Pozsony, Pest, Sáros, Somogy, Szabolcs, Temes, Tolna, Torontál, Ugocsa- és Vasvármegyék.

29-én: Eger, Kassa, Szabadka és Nyiregyháza városok. Fehér, Szatmár- és Vasvármegyék.

30-án: Gömörvármegye, Miskolc város.

31-én: Gyula, Békés- és Nagybecskerek városok.

November.

4-én: Szarvas város.

*

A választások rendje Hajdumegyében.

Hajdu vármegye központi választmánya ma délelőtt tartotta meg Rásó Gyula kir. tanácsos, alispán elnökle alatt ülését, hogy a képviselőválasztások megejtésére szükséges előintézkedéseket megtegyje. A gyűlésen legelőbb az újonnan megalakult központi választmány még meg nem esketett tagjai tették le a hivatalos esküt s azután elhatározták, hogy a képviselőválasztások a vármegye mindahárom választó kerületében október hó 28-ikán lesznek. Az egyes választókerületekre nézve a következő intézkedések tétettek.

A nádudvari választókerületben választási elnök Eröss Lajos; jegyző Papp Sándor; szavazatszedő küldöttségi elnök Lukács Dezső, jegyző Kállay Ignác. Helyettes elnökök Ludán Lajos és Soltész Farkas, helyettes jegyzők Bartha Lajos és Acs Nagy Sándor. A szavazás sorrendje a következő: A választási elnöknel szavaznak Nádudvar, Püspök-Ladány utána Egyek s végül Csöge; a szavazatszedő küldöttségnél Kaba, Tetetlen és Földes.

A hajduszoboszlói választókerületben választási elnök Kovács Gyula polgármester, jegyző Borók Gyula a szavazatszedő bizottság elnöke, Dalmy László, jegyzője Nádházy Benjamin. Helyettes elnökök Padrah Sándor és Sinay Gábor, helyettes jegyzők Kohutovics János és Kovács Ferenc. A szavazás a következő sorrendben történik: A választási elnöknel Hajdu-Szoboszló szavaz, a szavazatszedő bizottságnál Szováth, Balmaz-Ujváros, Vámos-Pécs, Alsó és Felső Józsa és Mike Pécs.

A hajdu-nánási választókerületben, választási elnök Szöllösy János, jegyző Berencs János, a szavazatszedő küldöttség elnöke Ujhelyi Andor, jegyzője Veckerdy Károly. Helyettes elnökök Dr. Nagy Gábor és Hadházy Endre, helyettes jegyzők ifju Ethey János és Oláh Gyula. A választási elnöknel csak Hajdu-Nánás választói szavaznak, a szavazatszedő bizottságnál pedig Hajdu-Dorogh, Hajdu-Hadház, Téglás és Hajdu-Sámson községek.

*

Holnap.

Mozgalmas napra virradunk holnap. Délelőtt 1/2 12 órakor tartja meg programbeszédét pártunk I. választókerületbeli jelöltje Mayer Emil a város háza nagytermében. — Előzőleg Márk Endre szintén szabadelvű párti jelölt fejti ki programját. Délután pedig a függetlenségi párt fogadja az ide érkező Thaly Kálmánt.

Polonyi ellenjelöltje.

A h.-szoboszlói Kossuth-párt Polonyi Géza ellen — mint értesülünk — Eötvös Károlyt óhajtja fölléptetni.

*

Pártunk irodája.

A II. kerületi szabadelvű-párt végrehajtóbizottsága megnyitotta irodáját a „Bika“ szálló földszinti 36. számú szobájában, hol egész nap felvilágosítás nyerhető.

A végrehajtó bizottság naponként délután 6 órakor a „Bika“ szálló emeleti ezukrásztermében tartja üléseit.

Ezeket a Dr. Király Ferencz II. kerületi szabadelvű párti képviselő jelölt párthiveinek tudomására hozatala végett közöljük.

S z i n h á z.

(P.) Tegnap a gyermekek estélye volt színházunkban a mennyiben gyermek- és népelőadásul „Hüvelyk Matyi“ került színre és pedig az estenden felkerekedett rossz idő dacára szép közönség — különösen gyermek közönség — előtt.

A darabról magáról nincs mit mondanunk. Egy rege után van írva, melynek erkölcsi iránya az, hogy: „tiszteljed atyádat és anyádat.“ Elvárásolt király kisasszony, megszabadító bátor lovag és egy csomó tündér szerepelnek benne — no meg egy ökölnyi kis emberke, a bátor lovag bátor kísérője, fegyver hordozója. A gyermekvilág kedélyéhez alakítva, felfogásához mérve.

A darab hőse „Matyi“ szerepét Várady Mariska játszotta Benedek Gyula leánya igazi színésznő, aki már Aradi Gerő idejében játszott színpadunkon. — Úgyesen mozog és egyáltalában nem iskolászerűen szaval, de helyesen hangsúlyoz és teljes otthoniassággal mozog a színpadon.

Ritkaság, hogy ezt ebben a korban egy gyermek leányra el lehessen mondani mert hiszen ő még alig van a kezdet kezdetén s a modorosság többnyire meg látszik a már képezdeből ki került újonczon is. Ő rajta ezt nem lehet észrevenni. Csak ének hangján — mely még egészen gyermek hang vesszük észre, hogy Hüvelyk Matyi gyermeklegény, egyébként számot tevő routinnal rendelkezik.

Sokszor m gtpostáltak ügyességéért és sokszor hívták lámpák elé.

O. Végh Vilma (Róza) ez idényben most lépett fel először. Kis szerepét rokonszenvesen szavalta el. Ő róla azonban majd nagyobb szerepeiben mondunk bírálatot.

Az összevágó jó előadásban nagy gyönyörűséget talált a kacagó gyermek had s az apró tenyerek sűrű csattogása az élénk tetszés kifejezője volt.

*

Holnap Vasárnap délután 3 órakor félhelyárral kerül színre a „Móltóságos csizmadia“ című boházat; este aztán rendes helyárral mellett: „Szellő Judit“ című népszínmű.

*

Ruzsinszky Ilonához.

— A Thália mai számából. —

Ugy esengtünk már utánad,
A színpadon hallani,
Hogy gyönyörbe ringassanak
Patti-ajkad hangjai.

S lassu szárnynyal jött az este,
Mely tünemény számba ment:
Üresen hely egy se maradt
Lenn, közepén s oda fent.

S megjelentél, — s mennyi „éljen“
S taps özöne fogadott
S a kedvesnek kedves csokor
Ontott ismét illatot.

S dalra zendült zengő ajkad,
Csüggtünk minden futamán;
Szebben alig énekelhet
A pacsirta s csalogány.

Minden akkord, minden trilla
A léleke zengve szállt —
S néha tapsot is feledve,
A közönség csak csodált.

S ezüst hangod röpké szárnyán
Fölröpült az égfelé —
S boldog, hogy a művészetet
Te benned is föllelé . . .

Debreczen.

Rettegi Fridolin.

NAPI HIREK.

Tájékoztató.

Lapárta mindennap d. u. 2 órakor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A Sövény-egyesület „Otthon”-a Keresk. akadémia palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órakor, ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig tartanak. Az ígató, kiadó-hivatal s az irattár a feleknek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A debreczeni kir. járásbírószág szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

— **Lajos Győző főherceg körútja Magyarországon.** A magyar vörös-kereszt-egylet védnökhelyettese, Lajos Győző főherceg, királyunk testvéröccse gróf Csekonics Endre elnök, Darányi Ignác főgondnok, Lintner Imre főgondnok-helyettes és az igazgatósági tagokkal tudatta, hogy a jövő év folyamán nagyobb körutat tesz az országban a vörös-kereszt fiókegyletek és választmányok meglátogatása céljából. Ez alkalommal a főherceg meglátogja látogatni Debreczét is.

— **Istenitisztelek.** Holnap, vasárnap a helybeli templomokban a következő lelkészek és a következő sorrendben tartják meg az istenitiszteleket: **A református templomokban** d. e. 9 órakor predikálnak: a nagytemplomban **Mindszenti Imre**, a kistemplomban **Szilágyi Imre**, a Kossuth-utcai templomban **Könyves Tóth Kálmán**, az Ispotály templomban **Mitrovics Gyula**. **A róm. kath. templomban** reggel hét órakor **Molnár Kálmán**, kilenc órakor pedig **Dr. Wolafka Nándor** püspök misézik, utána a szentbeszédet **Kovács Márk** tartja, féltizenkét órakor **Hamernyik Sándor** mond esendes szent misét. Délután három órakor a litániát, utána a keresztyén tanítást s végül a rózsafüzér társaság ájtatosságát **Dr. Wolafka Nándor** püspök végzi. **Az ág. evang. templomban** délelőtt tíz órakor **Maternay Lajos** lelkész prédikál.

— **Uj kazánház a nagyerdei fürdőnél.** A városi tanács a nagyerdei kád- és gőzfürdő emelése érdekében több fontos újítást tett az utóbbi években, hogy fenn-tartsa és fokozza e jó vizü, kedves fekvésü fürdő versenyképességét. Az idén új kazánokat és új kazánházat épített. A kazánház előállítását Horváth és Biczó társvállalkozókra bizza, a kik a legolcsóbb ajánlatot tették, 3469 frt 20 krért vállalták fel az építést.

— **Eljegyzés.** **Elekes Sándor**, volt h. szoboszlói polgáriskolai, jelenleg nagy-kőrösi főgyimnáziumi tanár eljegyezte helyben **Papp Erzsike** kisasszonyt, **Papp József** pénzügyőri főbiztos kedves, szép leányát.

— **Ünnep a Svetits intézetben.** A róm. kath. felsőbb leányiskola növendékei f. hó 19-én hétfőn este 7/8 órakor a Svetits intézetben ünnepélyesen üdvözlik névnapja alkalmából **dr. Wolafka Nándor** v.

püspököt. Lesz karének, zongorajáték és allegorikus képlet.

A sorrend: ez 1. „Jó atyánkért esdeklünk”, karének. 2. Mozart: „I. Sonata” (D dur) Allegro; zongorán négykézre előadják: Szarukány Klára és Racsek Mariska, intézeti növendékek. 3. Névnapi üdvözet, allegorikus képekben. Előadják: Gyermekek: Molnár Mariska, Rankay Irma, Vaszil Erzsike, Papp Ida, Szabó Márta, Süveggyártó Emma, Fuchs Ilona, Balogh Blanka. — Örömeik ünnepe: Okolicsányi Paula; kísérei: Schmidt Zelma, Szarukány Klára. Karácsony: Racsek Mariska, kísérei: Winkler Lujza, Egmann Margit. Husvét: Balásy Erzsike; kísérei: Dömök Irén, Bodnár Malvin. Pünköszt: Danilovits Teréz; kísérei: Balázs Maresa, Donogán Bella. Névnapi: Fekete Erzsike. Rózsafüzér királynője: Hutiray Paula; kíséretében angyalok: Garam Bella, Fehér Margit, Krause Teréz, Reisinger Pirokska, Kreizell Ilona, Kurián Gizella. 4. Hering K.: „Ünnepi induló”; zongorán négy kézre előadják: Rankay Irma, Okolicsányi Paula intézeti növendékek; A kart az összes szereplők éneklék.

— **Református árvák felruházása.** A debreczeni ev. ref. egyház Mária Terézia féle árvatartó alapjából ma láttattak el téli ruhával az egész árvák, 30 fiu és 28 leányárva. A fiu gyermekek kaptak báránybőr sapkát, nagy vastag téli kabátot, mellényt, nadrágot és csizmát. A leány gyermekek pedig derekat, szoknyát, vastag téli kabátot és csizmát. — A felszerelő-bizottság, melynek ez évben Nagy Bálint presbyter volt az elnöke, örömmel osztotta ki a jó minőségű ruhákat. A kiosztásnál jelen volt Dicsőfi József lelkész, az árvatartó bizottság elnöke is.

— **Iskolaátvétel.** A Csapó-kertben most felépült elemi iskolát ma délelőtt vette át az építész **Körner Adolf** tanácsnok, **Stahl Géza** főmérnök és **Dr. Sárvári Gyula** főorvosból álló küldöttség. A város a napokban adja át a tanítást az ev. ref. egyháznak s a tanítást ott még e hó 26-án megkezdik.

— **Vendéglősök kávéosk ipartársulata.** A debreczeni vendéglősök, kávéosk és korcsmárosok tegnap délután tekintélyes számban gyűltek össze az Angol királyi szálloda éttermében. Az értekezleten kimondták, hogy a vendéglősök debreczeni ipartársulatát megalakítják, a felolvasott alapszabálytervezetet elfogadták s a szükséges előkészületeket megtették.

— **Járvány Hajdu-Böszörményben.** Hajdu-Böszörmény városban a hólyagos himlő járványszerűen fellépett. **Dr. Losonezy Álmos** vármegyei főorvos tegnap kint volt Böszörményben s megtette a szükséges óvintézkedéseket. A kisdodókat és gyermekmenedékházat bizonytalan időre bezárták.

— **A hajdu-hadházi testvérgyilkosság.** Emlékeznek még olvasóink arra a borzalmas gyilkosságra, melyet a nyáron **H. Hadházon** elkövettek. **Sörös István** jómódú gazdaembert a tanyáján széthasított fejjel, meggyilkolva találták. A debreczeni vizsgálóbírósról **Patay István** vizsgálóbíró ritka erélyvel vezette a vizsgálatot s sikeresen, mert a gyilkost a **meggyilkolt testvérének Sörös Gergelynek személyében kinyomozta** s letartóztatta. A vizsgálat során a testvérgyilkos azt vallotta, hogy azért ölte meg bátyját, mert feleségét szerette s nőül akarta venni. Azt is vallotta, hogy az asszony tanácsára, annak beleegyezésével gyilkolta meg testvérét. A debreczeni kir. törvényszék ezen érdekes ügyben e hó 28-án délelőtt kilenc órára tüzte ki a végtagyalást. A gyilkost **Körössy Kálmán** dr. az ügyvédi kar fiatal jeles tagja fogja védeni.

— **A kirakatok veszedelme.** Hamis kenyényt eszik **Demjén Georgina** jól ismert

csavargó asszony kenyér. Keresete abból állott, hogy a főtéri kiagatott árukat lopkodta s adogatta el. Ma délelőtt azonban rajta vésztett a tolvaj csinyen, mert **Simkovich Dezső** kereskedő segéd épen akkor eszte el, amikor **Löv Zsigmond**tól holmi gyermekruhákat akart elemelni. Átteszik a királyi ügyészséghez.

— **Ingyen belépés az ezredéves kiállításra.** Az ezredéves országos kiállítás bezárása november 2-án fog végbe menni. A kereskedelemügyi minisztériumban, érdekes eszme merült fel: arról van szó, hogy a kiállítás, ünnepélyes bezárása után, még két hétig nyitva tartassék belépti díj nélkül, hogy a szegényebb néposztály, amely a milliennárius kiállítás fényében nem gyönyörködhetett, szintén kivehesse részét a nemzeti ünnepből.

— **A vigyázatlanságból szerencsétlenség.** Tegnapelőtt az Ondódon nagy szerencsétlenség történt. **Szathmáry Pál** mezőcsész 12 milliméteres szolgálati revolverét megtöltötte. Midőn a töltényt betette, a revolver elsült s bal keze fején a csontot keresztülfurva áthatolt. **Szathmáry** állapota súlyos, kezefejét valószínűleg amputálni fogják.

x **Tanuló keresztek** egy a f. év nov. 1-én megnyitandó, tisztán csemege- és fűszerkereskedésbe, oly debreczeni család fia: — ki étkezés és lakással otthon láttaték el, jó bánásmód biztosítatik. Czim a kiadóhivatalban.

x **Érdekes** a lapunk mai számában levő **Heckscher József (Hamburg)** szerencse-tudósítása. Ezen czég pontos kiszolgálása és titoktartó nyereségye kifizetése által vidékünkön annyira megkedveltette magát, hogy nem mulasztjuk el t. olvasóink szives figyelmét a nyolczadik oldalon levő hirdetésre fel nem hívni.

x **Nyilvános köszönet.** Minden rokonaink, jó barátaink, ismerőseink, valamint a nagy közönség mindazon tagjai, kik feledhetlen halottunk: özv. **Pálffy Dánielné sz. Kiss Julianna** végtisztesságtételére megjelenni sziveskedtek s részvétőkkel bánatunkat enyhítették, fogadják e helyen is hálás köszönetünket. **Debreczen, 1896. okt. 17. A gyászoló család.**

x **A czimbalom kedvelők becses figyelmébe** bátor vagyok magamat ajánlani s tiszteltel értesítem, hogy hosszú évek során tanítom sikerrel a czimbalmot s e sok évi tapasztalattal el fogadok tanulni óhajtokat, tiszta szakértelemmel kezdettől a művészi fokig. Lakásom: **Széchenyi utca 1818.** szám. Értekezhetni lehet d. e. 11 ó-tól. — Teljes tisztelettel **Vad István.**

Távirat.

— **A Debreczeni Ellenőr** saját tudósítójától. —

A miniszterelnök programbeszéde.

Budapest, október 17. **Báró Bánffy Dezső** miniszterelnök ma éjjel utazik Debreczenen keresztül kerülete székhelyére **Szilágy-Somlyóra**, a hol holnap mondja el programbeszédét.

Közönség köre. *)

Hajdu Hadház, okt 17.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A „**Debreczen**” czimü lap 242 számában egy ...y betü alatt bujkáló, azonban általam ösmert levelező személyemre vonatkozólag több az igazságnak meg nem felelő valótlanosságokat közöl.

Sziveskedjék meg engedni, hogy becses lapjában ezeket megczáfolhassam.

A levelező azon állítását, hogy f. hó 12—13-án egyetlen passzust sem lehetett kapni, mert a jegyzők kerteskedtek, — rossz akaratú kertesfogásnak nyilvánítom, mert mindakét napon lehetett járlatot kapni.

Miért nem jött cikkiró is kérni

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

passzust, hogy meggyőződhetett volna arról, hogy tévesen volt informálva.

Azon állítása pedig, hogy én a szeretve tisztelt főispánunk nevében, a hivatalos helyiségben hazug ígéretekkel csábítom az embereket politikai hitök megtagadására, a lehető legrosszabb akaratú koholmány, a tisztességgel össze nem ferhető hamis állításnak nyilvánítom.

Ne gondolja ezikkiró, hogy presszió, vagy más ígéretek vezérlenek engemet elvem követésében, nem, hanem *tiszta meggyőződés*.

Senki nevében, különösen szeretett főispánunk nevében nem korteskedem, hanem tiszta meggyőződésből adok a hozzám fordulónak felvilágosítást és helyes irányt.

Rácz József
jegyző.

A h-nánási választó kerületből.*)

A „Debreczeni Ellenőr“ ben tegnap közölt hírekre vonatkozólag sziveskedjék t. szerkesztő ur tudomásul venni, hogy az én igénytelen működésem senkit sem jogosít fel arra a föltevésre, mintha én mások helyett programbeszédet elmondására vállalkoznám. A való tényállás az, hogy én pártom a függetlenségi és 48-as *Kossuth-párt* központi végrehajtó bizottságának felkérése folytán ennek képviselőjében mentem ki a felhívást tartalmazó sürgöny szerint Hajdu-Dorogon f. hó 13-ára hirdetett *pártgyűlésre*. Ez a pártgyűlés azonban nem volt megtartható, mert a rend fenntartására a községi előjáróság felfogása szerint szükségesnek mutatkozó intézkedések kellő időben nem voltak foganatosíthatók. Bár ezen felfogás a választási törvény helyes értelmezésével a pártgyűlésnek kellő időben történt bejelentése folytán meggyőződésem szerint össze nem férhet, mégis hogy ez ügyből felesleges kellemetlenségek ne származzanak, pártomnak hajdu-dorogi intézői a pártgyűlés elhalasztásába készséggel belenyugodtak. Én a dorogi főbíró urnál nem „jelentkeztem“, hanem őt ép úgy mint Farkas Győző főjegyző urat pusztán ildomosságból, álláspontjának helytelenségéről meggyőződő, kerestem fel. — Hajdu-Dorogon pedig nem *mondtam el semmiféle „bemutató beszédet“*, hanem pártunk nagy számban összegyűlt híveivel, az ottani végrehajtóbizottság tagjainak felkérésére röviden tudattam a pártgyűlés elhalasztását s a közönséget békés szétoszlásra kértem, ami nyomban meg is történt. Oláh József ur azonban H.-Dorogon nem is volt egész nap**). Látni való ezekből, hogy az a gunyos színezés, amelylyel a tudósítás pártom jelöltjével együtt engem is nevetségessé akar tenni az igazsággal ellenkezik; minthogy pedig részemről azt, hogy valakit hasonló elbánásban részesíték, soha senki nem tapasztalhatta, talán elbizakodottság nélkül elvárhattam volna annyit, hogy mielőtt a rólam hallott hírközlésre kerül a Hajdu-Dorogra intézett távirati kérdésnél sokkal egyszerűbb módon itt helyben lakó s a kellő felvilágosítást soha meg nem tagadó csekélységet kegyeskedett volna megkérdezni, mint a hogyan ezen szeronesében már igen sok más alkalommal részesültem.

Debreczen, 1896. október 17.

Tisztelettel
Bakonyi Samu.

*) Az Auditor et altera pars elvénél fogva adunk helyet e nyilatkozatnak, melyet tegnapi távirati tudósításunkra kaptunk.

** „Az Egyetértés“ f. hó 14-diki szerdai számában ez olvasható: A képviselőjelölt t. i. Oláh József első programbeszédét Hajdu-Dorogon tegnap délelőtt tartotta meg, ahol hatalmasan hódított a függetlenségnek.

Közgazdaság.

* **Zóna a nyíregyháza-m.-szalkai vasuton.** A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a nyíregyháza-mátészalkai h. é. vasuton f. évi december hó 1-től kezdve új zóna rendszerű személy- és podgyász díjszabás lép életbe melyben a menetdíjak némileg felemeltek s mely által az 1892 évi aug. hó 1-től érvényes hasonló díjszabás hatályon kívül helyeztetik.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 22. Bérlet 14. sz.

Szombaton 1896. október 17-én:

itt negyedszer:

A királyné dragonyosa.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: Pierre Decourcelle és François Bauvallet. Zenéjét szerző: Wenzel Leopold. Fordították: Evva L. és Rákosi V.

Holnap vasárnap, két előadás.

Délután 3 órakor gyermek- és népelőadás leszállított helyárrakkal:

A méltóságos csizmadia.

Énekes bohózat 3 felv. Irtá Rónaszéki Gusztáv.

Este 7 ó. rendes helyárrakkal itt először:

Szellő Judit.

Népszínmű 3 felvonásban. Irtá: Pintér Imre.

Kiadó és laptulajdonos:

„Csokonai“ nyomda és kiadó részvénytársaság.
Felelős szerkesztő: Koncz Akos.

Szőnyegek, csipke- és szövet- függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek, viaszos vásznak

nagy választékban kaphatók

Szabó Lajos fiai

özégnél, Debreczen, Rózsater.

869-0-52

Valamennyi könyvkereskedők által megrendelhető a díjjal kitüntetett 28. kiadásban megjelent dr. Müller tanár által írott füzet a

szavart ideg- és sexualis bajokról.

Postán küldetik szót 60 kr. (bélyegekből is) előleges beküldése ellenében.

Eduard Bendt, Braun-schweig.

857-52-39

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

férfiszabó-üzletemet

a piacz-utczáról **folyó hó 15-én** a **Kossuth (Czegléd)-utczán** a **Kardos és Bosznay urak szomszédságába** (volt Bánky-féle ház) helyeztem át.

A midőn megnagyobbított üzletemet az **őzi és téli évadra** dúsz választékkal ellátva és becses figyelembe ajánlom, maradtam

kiváló tisztelettel

ANTAL VINCZE.

925-1-1

Hirdetmény.

A török dohánykezelési kivitelű társaság

közhírré teszi, hogy minden cs. és kir. különlegességi raktárakban az országban, a következő, mint a legjobb, megpróbált és jónak találtatott **ozigarettafajok** és pedig:

Szám	Faj	Csomagolás		Ár	
		kazet- takban	keszlet- ban	100 db.	25 db.
1	En A'Ala (vastag)	10	25	7	175
2	En A'Ala (vékony)	"	"	5	125
3	A'Ala vastag	"	"	6	150
4	A'Ala (vékony)	"	"	4	1
5	A'Ala (hölgy)	"	"	3	75
6	Yaká (vastag)	"	"	5	125
7	Yaká (vékony)	"	"	4	1
8	Giubek (vastag)	"	"	4	1
9	Giubek (vékony)	"	"	3	75

és sima cigaretták minden erőn fajtából eladottnak, mely készítéshez a török dohánykivitelű szabály szerint csak tiszta dohány lesz felhasználva.

Megjegyzés: Minden faj szópóka nélkül van, az 5. szám kivételével. 850-3-1

KLYTHIA- a bőr ápolására. az arcszín finomítá- sára és szépítésére ZSIRPOR

Legelegánsabb tolette-, bálí és salonpor, fehér, rózsaszín vagy sárga.

Vegyszileg megvizsgálva és jónak találva

Dr. POHL J. J. cs. kir. tanár által Bécsben.

Elismerő nyilatkozatok a legjobb körökből vannak minden dobozhoz csatolva.

1 doboz ára 1 fnt 20 kr.

Szétküldés utánvétel-
lel vagy az összeg
előleges beküldése
ellen.

Taussig Gottlieb

os. és kir. udvari tolette-szapponok és illatszerek gyára Bécs.
Főraktár: BÉCS, I., Wollzeile Nr. 3.

Kapható Debreczenben Baum Miksánál és a legtöbb
illatszere- és gyógyfűszer-üzletekben és gyógyszerárakban.

852-48-42

Heiman és Halmágyi

Megérkeztek!

Heiman és Halmágyi legnagyobb női és gyermek felöltők áruházában, Debreczen, főpostával szemben

az őszi és téli

idényre a legújabb

női és gyermek-felöltők

és mindenféle szőrme-árak dus választékban.

Női és gyermekfelöltők árunéza!

Dus választék!

Legolcsóbb árak!

873-0-4

Félszázad óta

Kitűnőnek elismert

Arany érem Péc 1888. Dr. Sichulsky-féle Erdem érem Temesvár 1880.

Arzenikus és mosdóvíz.

Ezen készítmények ajánló levelét azoknak félszázad óta mindenütt elterjedt világhírű és bámulatos hatásuk közezik. Megbízható sikerrel használhatók szepő és máj-foltok, a forróság vagy fagy által keletkezett pirosság s a bőr minden tisztatlansága ellen. Egy nagy tégely ára 70 kr., egy kis tégely 35 kr. Egy nagy üveg mosdóvíz 1 frt., egy kis üveg 50 kr. Hozzávaló Mandola-körpesszappan 25 kr.

JOLIESSANTE-CRÉME

bőrfinomító és szépítő szer.

Kitűnő hatással bír a bőr finomítása és szépségének előmozdítására, valamint a pattanások s kiütések elűzésére. Egy üveg ára 1 frt 55 kr.

JOLIESSANTE-PUDER

fehér, rózsas és sárga színben.

Kiváló finomsága miatt ajánlható leginkább. Az arcra láthatatlanul tapadva, annak kellemes színt ad. Egy nagy doboz ára 80 kr., egy kis doboz 50 kr.

JOLIESSANTE-FOGPOR

Legégettebb fogpor a fogak tisztítására, odvasodásuk és húzódsuk eltávolítására s megővésére, mely által egy-uttal a foghúrára is a legjótékonyabb hatást gyakorolja. Egy doboz ára 60 kr.

JOLIESSANTE-SZAPPAN

már kellemes illatánál fogva is a legkedveltebb toilette-szappan. A bőrt finomítja és simává teszi, valamint előmozdítja a emeli annak friss, üde kinézését. Kivánatra mintagárak ingyen adatnak. Egy darab ára 40 kr.

Haj-Restorer

Ez a szer a megöszült haj eredeti természetes színének visszaállítására. Egy üveg ára 1 frt.

Valódi minőségben kapható: Molnár Lipót gyógyszerésznél, mint készítőnél Kassán. — Debreczenben: Tóth Béla gyógyszerésztárában (Tisza-palota). 926-20-1

Ujdonságok

az őszi és téli idényre

Divatos női ruhaszövetekben,

Szines selymekben,

Legújabb diszekben, 869 0-51

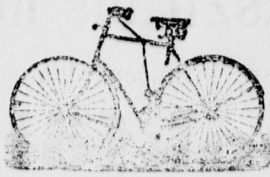
mosó velezekben,

Téli nagykendőkben,

nagy választékban érkeztek raktárra.

Szabó Lajos fiai,

Debreczen, Rózsater.

Keszler A. műszerész,

DEBRECZEN, Keresk. Akad. épületében,

a nagytemplom mellett,

eredeti amerikai varrógépek,

angol és német kerékpár legnagyobb raktára.

Mindenféle gép- és Biczikli részek legolcsóbban csak nálam kaphatók, valamint mindennemű javításokat műszerész műhelyemben pontosan mérsékeltek árak mellett készítek.

Varrógépek, kerékpárok, írógépek, orvosi műszerek, fog fúrógép, villanygépeket, műlabákat és mindenféle testhordó készülöket mérték után készítek és javítok.

Nyilvános figyelmeztetés!

Az első egyedülálló varrógép- és kerékpár műszerész javító műhelye törvényes iparral egyenlő Debreczenben.

911-25-2

Legújabb találmány. Maypole Soap.

Angol festő szappan, melylyel 15 perc alatt mindennemű selyem, női ruha, bársony, szalag, ing, bárminő színre festhető.

Kapható Debreczenben:

LIPPMANN SAMUEL

nagykereskedőnél

nagyban és kicsinyben, szintartó, a kezet nem piszkítja.

The American and Foreign Maypole Soap Syndicate Limited London.

889-3-3

Eladó téglá, fa, cserép.

A pályaudvaron a régi épületek bontását megkezdtem. Igen jó minőségű

tégla, cserép és faanyagot, ajtókat, ablakokat

a helyszínén a pallérnál, vagy az irodában

Piacz-utca 1824. sz. a.

olcsó áron eladok.

Stegmüller Árpád.

921 3-3

Főnyeremény esetleg **500.000 mk.** **Szerencse tudósítás.** **A nyereményeket az állam biztosítja.**

Meghívás a nyeremény-esélyekben való részvételre.
a hamburgi államilag biztosított nagy sorsjáték által, melynél

10 millió 746.990 márka
biztosan kihuzatik.

A nyeremények ezen előnyös sorsjátéknál, melyek tervszerint csak 112,000 sorsjegyet tartalmaznak, a következők:

A legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 márka.

Jutalék 300,000 mk.	46 nyer. à 5000 mk.
1 nyer. à 200,000 mk.	106 nyer. à 3000 mk.
1 nyer. à 100,000 mk.	206 nyer. à 2000 mk.
2 nyer. à 75,000 mk.	782 nyer. à 1000 mk.
1 nyer. à 70,000 mk.	1348 nyer. à 400 mk.
1 nyer. à 65,000 mk.	42 nyer. à 300 mk.
1 nyer. à 60,000 mk.	138 nyer. à 200, 150 mk.
1 nyer. à 55,000 mk.	35327 nyer. à 155 mk.
2 nyer. à 50,000 mk.	8961 nyer. à 134, 104, 100
1 nyer. à 40,000 mk.	9249 nyer. à 73, 45, 21 m.
3 nyer. à 20,000 mk.	összesen 56,240 nyere-
21 nyer. à 10,000 mk.	mény.

és ezek pár hónap alatt 7 részben biztosan döntenek.

A főnyeremény az I. osztályra 50.000 mk., míg a II-ban már 55.000, a III-ban 60.000, a IV-ben 65.000, az V-ben 70.000, a VI-ban 75.000, a VII-ben 200.000, és a jutalékkal 300.000 márkáról esetleg 500.000 márkára emelkedik.

Az első nyereményhuzásért, mely állami felügyelet alatt történik, kerül az egész eredeti sorsjegy csak **3.50** frt egy fél **1.75** „ egynegyed ered. „ **— .90** „

A résztvevők rögtön a sorshuzás megejtése után felszólítás nélkül megkapják a hivatalos sorshuzási lajstromot ingyen.

A sorsolási tervet állami czimerrel, melyből betétek és nyeremények mind a hét osztályból láthatók, előre megküldöm ingyen.

A nyeremények kifizetése és elküldése egyedül általam történik pontosan, hiány nélkül, a legnagyobb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvánnyal vagy utánvétellel kérem.

Forduljunk a megrendelésekkel a közeli huzás végett is, mely

f. évi október hó 29-én
lesz, teljes bizodalommal

Heckscher József
bank- és váltó-üzletéhez HAMBURGBAN.

45 katasztrális hold szőlőtelepítésre kitünően alkalmas

homokföld

a várostól 1/2 órnyi távolságban, az országut mentén, **eladó.**

Bővebbet a tulajdonosnál: **Ispotály-utca 2023. szám alatt.** 918-2-2

RONCEGNO

egerősebb természetes arzénikus és vas-tartalmu ásványviz

legelő orvosi tekintélyek által ajánlva és használandó orvosi utatítás szerint:

anémia, halványulás, bőr-, ideg- és női bajoknál, mocsárláz stb.

az ivó-kúra egész éven át használható.

Raktarak minden ásványvizkereskedésben és gyógyszerárban.

866-20-7

Eredeti amerikai varrógépek

Iparosok és családok figyelmébe!

Közödjének eleget teendő, elhatároztam, hogy varró-gépek javítását iparos uraknál és családoknál **évi általány fizetés** mellett fogadok el.

Javitó műhelyemet

a mostani kor igényeinek megfelelően rendeztem be és főtörekvésem oda irányul, hogy pontos és gyors kiszolgálás által megbízóim pártfogását kiérdemljem.

Javitó műhelyem vezetésével **Kovács Lajos** urat biztam meg, ki évek hosszú során e szakmában működik és a helybeli piacon szakképzettségénél fogva jó hírnének örvend.

Tisztelettel

DEUTSCH EDE
Piacz-utca dr. Tihanyi-ház.

10 évi jótállás mellett.

Első rangu varrógép- és kerékpár javító műhely törvényes iparral.

Leonhardi-féle tenták

A legjobbak

Osakís valódi a feltalálótól

LEONHARDI ÁGOST, Bodenbach a. d. Elbe

ezen véd- osasz. kir. osztr. 36089. szám. **jegygyel** magy. kir. szab. 48274. szám

Író-tenták:

Anthracen-tenta kék-fekete } Legjobb folyó tinta a könyv-
Legf. könyvtenta kék-fekete } vezetéshez; határtalan tar-
Alizarin-tenta, zöld-kék-fek. } tósság okmányok számára.
Gallus-tenta } korom } Szabadalmazott eljárásom
Világposta-tenta } fekete. } szerint készítve.

Másoló-tenták:

Anthracen-másoló } Kitünően másolódnak: egyszeres-
Alizarin író és másoló } mind könyvelésre is ajánlatosak.
Encore violette noire communicative } Egyetlen tenták keres-
Violette kettős másoló } levélezésre, melyekről
Fekete világposta másoló } hónapok múlva kész-
Non plus ultra másoló 4-6 másolatot ad. Fontos bankoknál, } másolatok készíthetők.
biztosítótársaságoknak és tengerentúli levelezésre. }
Színes-tenták, autográfia-tenták, hektograph-
tenták, folyékony-tus mérnöknek és rajzolóknak
tenta-porok és kivonatok, bélyegző-festék,
másoló-festék, legzebb írógép-festékek; fehérnemű
jegygyel-festék, folyékony enyv és gummi,
halvány fényanyag. Eau de Labarrague tenta-
foltok eltávolítására papírról és fehérneműről.
Pepesétylapok bank-viaasz fr. stb. A bel- és kül-
földi legújabb írószerkereskedésben kaphatók.

861-13-9

Első magyar orvosilag elősmert mü mell-fűző gyár.

GOLDSTEIN KAROLINA
DEBRECZEN, Főtér, Huber-ház, a megyeháza mellett.
„Matiné fűző.”

Honipar.

Vidéki megrendelések 6 óra alatt készíttetnek. Képes árjegyzék ingyen.

Előrsz. **Hátrész.**

Ezen gummi fűző mint saját találmányom kiválóan alkalmas mint házifűző, erős és sugár alakoknak, fedi a hast is, erős Blanchettel és gummi háttal rugók helyett **2.50—3** frtig, valódi halcsontból **3.50—7** frtig, szoptatós-fűzőre alakítva **50** krral drágább.

Mindezen fűzők mérték után 6 óra alatt készíttetnek. 864-25-17

Folyton nagy készlet, nagy választék 40 krtól feljebb.